

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Disputatio XXXII. De subjecto Spei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Tom. II

Quomodo
amittantur
Spei & Fidei.

contrarium Spei, quo casu excepto, per nullum peccatum amittitur Spes, nisi per actum sibi contrarium, desperationem scilicet, quemadmodum habitus Fidei non amittitur nisi per hæresim, Caritas autem per quodcunque peccatum mortale destruitur.

XI.
Actus ali-
quis Fidei
naturâ prior
omni actu
Spei, &
Charitatis.

Quinta conclusio: Si actus ipsi inter se conferantur, aliquis actus Fidei est prior, saltem naturâ, omni actu Spei & Charitatis: Actus verò Spei, licet non sit necessarium ut præcedat actum Charitatis, communiter tamen aliquis actus Spei prior est actu Charitatis. Prima pars ex eo constat, quod cum objecta Spei & Charitatis sint aliquid revelatum, debent ante actus earum per Fidem proponi; ergo actus Spei debet esse prior, saltem naturâ, imo sæpè est prior tempore, quamvis id non sit necessarium.

XII.

Secunda pars probatur; non est enim cur homo, qui per actum Fidei sibi proponit Deum esse

summum bonum, & summo amore dignum, non possit statim ante actum Spei eum amare, ut est bonus in se, quin recordetur beatitudinis, ut illam speret; ergo tum poterit esse actus Charitatis ante actum Spei. Tertia pars etiam probatur, ille enim qui de novo convertitur ad Fidem, postquam credit bona supernaturalia, quæ illi promittuntur, movetur ad illa amore concupiscentiæ, deinde erigitur in Spem illorum, & tandem excitatur ad perfectum amorem amicitie illius, qui talia bona promisit, & largitur: nam Spes, ut supra dicebamus cum D. Thoma, art. 8. excitat amorem illius à quo bonum aliquod speramus. Cum igitur homines ita proni sint ad proprium commodum, verisimile est hoc imperfecto amore concupiscentiæ communiter excitari eos, & disponi ad amorem perfectum Charitatis, tanquam ab imperfectioribus ad perfectiora procedentes.

Ostenditur
dari posse
actum Cha-
ritatis ante
actum Spei.

Quare actus
Spei plerum-
que procedat
actu Cha-
ritatis.

DISPUTATIO TRIGESIMA SECUNDA.

De subjecto Spei.

QVÆ ad reliquas causas pertinent communia Spei sunt cum Fide & aliis habitibus supernaturalibus; finis namque est Deus ut à nobis sperandus, cum ad hoc infundatur Spes, ut in Deum tanquam in supremam felicitatem tendamus: causa verò formalis intrinseca Spei, cum ipsa sit forma non potest esse alia, quam ejus essentia, extrinseca ejus forma est Caritas, quæ forma dicitur omnium virtutum: cum etiam Spes, de qua loquimur, sit habitus per se infusus, & non acquisitus, efficiens principale est Deus eum infundens & augens sive mediis Sacramentis tanquam instrumentis, sive cum homo propriis actibus se disponit, ad quos actus concurrat nostra voluntas & habitus. De causâ etiam materiali proximâ nihil dicendum, cum constet eam esse voluntatem. Solum ergo disputandum restat de causâ remotâ, personis scilicet, in quibus reperiri potest, Angelis nimirum & hominibus, vel viatoribus, vel qui sunt in termino, beatis scilicet & damnatis.

SECTIO PRIMA.

An Spes sit, vel fuerit in omnibus viatoribus, etiam animabus Limbi, vel Purgatorii?

I.
Illi, qui in
hac vitâ
dequunt, ha-
bent virtu-
tem Spei.

VIATORES qui adhuc sunt in hac vitâ, vel sunt iusti, de quibus nulla est difficultas; quidquid enim in Scripturis de Spe dicitur, vel his, vel nullis convenit, utpote quos

Deus regeneravit in spem vivam; Primâ Petri c. 1.

& qui gloriantur in spe gloria filiorum Dei: Ad Rom. c. 5. in quæ verba D. Anselmus, ait, Magnam esse gloriam per fidem ac spem in numerum filiorum Dei adscribi: & Origenes lib. 4. in Epist. ad Rom. ostendit Apostolum loqui de Spe gloria; quam, inquit, habent hi, quibus est dictum, Beati mundi corde, quia ipsi Deum videbunt; quod licet de actu ab aliquibus intelligatur, illud tamen Tridentini sess. 6. c. 7. intelligendum videtur de habitu, dum dicit, in justificatione infundi simul, Fidem, Spem, & Charitatem. Nec obstat Beatissimam Virginem, & Apostolos certò scivisse suam beatitudinem; adhuc enim ipsis erat bonum arduum,

Parè hoc et
divinis Lit-
ris ostendi-
ditur.

Quid de virtutibus, qui in peccato sunt, existimandum quoad Spem.

arduum, & nondum possidebatur: vel vistorum peccatores, & hos, si Fide careant, Spe etiam carere diximus, præsertim quoad actum, deest namque illis propositio debita objecti supernaturalis, quæ per Fidem fit, nec aliter esse poterit certa, qualis esse debet actus Fidei infusæ. Fortè tamen habere poterunt actum Spei acquisitæ, qui à Fide infusâ, non pendeat juxta supra dicta, at habitum etiam acquisitum per quem se faciles sentiant ad eadem speranda, quæ antequam in hæresim prolaberentur, sperabant.

II. Fideles omnes, quantumvis in mortali existant, dummodo actum Spei contrarium non eliciant, habent virtutem Spei.

Prima Conclusio: In viatoribus fidelibus in mortali existentibus reperitur Spes, dummodo actum illi contrarium desperationis non habuerint: ita Theologi communiter; imò ex iis nonnulli affirmant erroneum esse illud negare, eo quòd Tridentinum supra, actum Spei in peccatore constituat dum se disponit ad justificationem, & capite 8. definit metu gehennæ hominem confugere ad Dei misericordiam; nemo autem potest confugere sine Spe: Colligitur etiam ex Ecclesiastici c. 31. *Fili peccasti, non adicias ultra, sed & de pristinis deprecare, ut tibi dimittantur*; ergo peccator habere potest actum Spei, quo veniam peccatorum speret.

III. Ratio cur in peccatoribus non desperatis sit Spes.

Ratio est, quia cum beatitudo consequenda à viatoribus, sit bonum arduum, & ad illam etiam necessaria sit peccatorum remissio, necesse est ut peccator fidelis erigatur per actum Spei ad consecutionem tanti boni, & consequenter ad sperandam peccatorum veniam, tum ut medium, tum ut per hunc actum una cum aliis se disponat ad justificationem.

IV. Datur etiam habitus Spei in peccatoribus fidelibus.

Quod verò attinet ad habitum Spei, licet non sit ita certum esse in iis habitum Spei, Vega tamen lib. 9. c. 38. dicit esse communem omnium Theologorum sententiam, & videtur D. Thomæ hic, art. 3. & Durandi Dist. 26. q. 3. & aliorum, qui absolute aiunt Spem esse in peccatoribus fidelibus, intelligi etiam dum actum Spei non eliciunt.

V. Vide probetur dari habitum Spei in peccatore fidei.

Probari communis solet, nam in peccatore fideli potest esse actus Spei; ergo & habitus, qui talem actum eliciat: consequentia patet, quamdiu namque non amittit objectum formale Spei, non amittitur habitus, sicut non amittitur habitus Fidei. Quemadmodum ergo habitus Fidei semel infusus non amittitur, nisi per hæresim, ita habitus Spei, etiam in peccatore, nisi per desperationem.

VI. De lazarum mens S. Augustini, dum dicere videtur, peccatorum non posse sperare.

Objicies primò, Auctoritatem S. Augusti, in Psalm. 31. post medium dicentis, *Quomodo mala conscientia tota in desperatione est, sic bona tota in spe*; ergo peccator ob malam conscientiam non potest elicere actum Spei. Respondetur primò, loqui ibi sanctum Doctorem de Spe formatâ, quæ non manet in peccatore. Resp. secundò, solum illic significare, desperationem sæpè effectum esse malæ conscientie, juxta illud Sapient. c. 17. v. 10. *Cum sit enim timida nequitia, dat testimonium condemnationis: semper enim præsumit sava perturbata conscientia.*

VII. Quomodo virtutes morales destruantur Charitate destruantur, non tamen destruitur habitus Spei.

Objicies secundò: Destructâ Charitate per peccatum, simul etiam corrumpuntur omnes virtutes morales infusæ; ergo etiam Spes, quæ nobilior est illis, & refidet in voluntate, sicut illæ. Respondeo negando consequentiam, disparitas est primò impossibilitas habitus Charitatis cum peccato mortali, non autem habitus Spei. Secundò quoad virtutes morales infusæ, quia actus illarum non sunt dispositiones per se ne-

cessariæ ad justificationem, & ideo ut peccator possit eos habere, sufficit quòd habeat paratum supernaturale Dei auxilium ad illos eliciendos, at verò cum actus Spei sit dispositio per se requisita, hinc fit quòd connaturalius eam habere possit peccator, tanquam quid necessarium ad salutem ut principium illius relinquatur, habitus scilicet Spei, sicut & Fidei, ut per utriusque habitum facilius disponatur, maxime cum peccatum mortale illis non opponatur, unde manere possunt quantumvis corrumpantur virtutes morales infusæ.

Differentia inter Spem & virtutes morales.

Restat ut de animabus Purgatorii, & in Limbo aliquid dicatur: De quibus ratio dubitandi esse potest: primò, quia in Purgatorio sunt omnino certæ & securæ de suâ beatitudine, ut definitum est à Leone X. contra Lutherum, qui antequam negaret Purgatorium, animas in illo dicebat posse mereri & demereri, quia nondum erant in termino, nec securæ de suâ salute. Igitur cum omnimoda certitudine videtur stare non posse Spem. Secundò quia animabus Purgatorii debita est gloria, utpote habentibus illam in radice & semine, quod est gratia, quam inamissibiliter possident. Confirmatur primò, quia sicut Beati non possunt propriè habere Spem respectu gloriæ corporis, quia debita est beatitudini animæ, quam possident, ita similiter neque existentes in Purgatorio habere poterunt propriè Spem respectu beatitudinis, quia debetur gratiæ, quæ est semen gloriæ. Confirmatur secundò ex illo Isaia cap. 38. v. 18. *Non expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam.*

VIII. Quid de animabus Purgatorii censendum quoad actum & habitum Spei.

Rationes varia contententes in animabus Purgatorii non dari Spem.

Secunda conclusio: In animabus Purgatorii reperitur Spes, tum quoad actum, tum etiam quoad habitum: ita D. Thomas articulo tertio, & ejus interpretes. Bellarm. lib. 2. de Purg. c. 4. & sufficienter probatur unicâ ratione D. Thomæ, quòd nimirum adhuc beatitudo sit ipsis futura à Deo. Nec certitudo tollit motivum sperandi, ut dictum est de Beatissima Virgine & Apostolis, ergo. Confirmatur, quia est in illis virtus Fidei, ut supra Disputatione 19. sect. 1. dixi, tum quoad actum, tum quoad habitum; ergo & Spes, cum non sit unde tollatur, ut magis constabit ex solutione rationum dubitandi. Hinc etiam inferitur, in Patribus Limbi fuisse Spem, ut docet Magister dist. 26. Non tamen datur Spes in pueris decedentibus sine baptismo, quia hi absolute numerandi sunt inter damnatos, quibus impossibilis est beatitudo supernaturalis.

IX. Spes in animabus in Purgatorio detentis reperitur.

Quomodo in iis spes existat.

In Patribus in Limbo olim fuisse Spem: non tamen jam est in pueris sine baptismo decedentibus.

Ad primam rationem dubitandi, constat ex dictis supra, certitudinem & securitatem non tollere rationem spei. Ad secundam concessio antecedente, negatur consequentia: disparitas est, quia gloria corporis diverso modo est debita beatitudini essentiali, quam gratiæ debetur beatitudo; illi enim ita est debita ex naturâ rei, ut nisi per potentiam Dei absolutam impediatur, ab illâ non secus quam à Sole lux, vel ab animâ intellectus, per naturalem resultantiam sit emanatura: at verò beatitudo essentialis, licet per modum præmii debita sit iustis & habentibus gratiam, utpote filiis adoptivis, non tamen iis ita confertur, nec procedit à gratia sicut gloria corporis à beatitudine animæ, sed potius ex fidelitate & promissione, quæ ideo adhibita est à Deo, ac nostris operibus adjuncta: & per hæc etiam patet ad primam confirmationem.

X. Solvuntur argumenta contra Spem in animabus Purgatorii reparatam.

Disparitas inter gloriæ corporis, & essentialem.

Ad secundam respondeo locum illum intelligi posse vel de inferno, ubi nulla est Spes, vel de Limbo,

XI. Explicatur dictum illud de Limbo,

TOM. II.

Isaia circa
Spem Patris
in Limbo.

de Limbo, tum verò dicendum sermonem ibi esse de Spe habendi Messiam pro filio, quæ jam non poterat esse in illis, licet habere potuerint Spem beatitudinis, ut supra dixi.

SECTIO SECUNDA.

An in damnatis sit, vel esse possit
Spes beatitudinis?

I.
In damnatis
nec reperitur
actus, nec
habitus Spei
infusa.

Cui in dam-
natis dari
negueat
Spes.

Beatitudo
ipsa est de
lege ordina-
ria impossibi-
lis.

II.
Cui magis
esse possit Fi-
des in dam-
natis, quam
Spes.

III.
Declaratur
quare Spes
magis in re-
pugnet,
quam Fides.

Quid si quis
alteri spe-
rare possit
beatitudi-
nem.

IV.
Potest habi-
tus Spei di-
vinitus re-
periri in da-
mnatis.

QUOAD priorem partem, ut certum tenendum est cum D. Thoma hic, art. 3. & communi Theologorum: in damnatis neque esse actum neque habitum Spei infusæ; & quidem quoad habitum patet, cum enim sit propter actum, & hic in illo statu sit omnino impossibilis, ut modo probabo, non est cur talis habitus in iis à Deo conservetur. De actu itaque probatur, tum quia in illis non manet, ut supra Disputatione 19. dixi, Fides infusa, sine qua stare non potest Spes: tum quia ut ait D. Thom. Corp. artic. cum damnati certi sint de perpetuitate suæ pœnæ; hoc enim pertinet ad maximum complementum miseræ, quod nimirum sciunt se ab ea nunquam liberandos (sicut certitudo felicitatis nunquam amittendæ est magna illius pars, & sine qua non est perfecta) hinc fit ut Spes non possit esse in illis, cum bonum futurum respiciat, quod in illis est impossibile, saltem secundum legem ordinariam à Deo stabilitam, in ordine ad quam defumenda est possibilitas & futuritio boni, quod est objectum Spei. Adde Deum iis denegare omnem concursum supernaturalem, sine quo actus Spei elici non potest.

Quæres: Quo sensu Divus Thomas art 3. ad 2. dixerit magis posse esse Fidem in damnatis, quam Spem: ratio dubitandi est, quia Fides & Spes supernaturalis non manent in damnatis, ut vidimus: Spes autem acquisita non est cur manere non possit, sicut & Fides acquisita perseverat. Quod majorem vim habet in eorum opinione, qui putant esse actum Spei, si quis alteri speret beatitudinem, nam licet sibi sperare non possit, nulla tamen apparet repugnantia, quin alteri viatori eam speret, sicut dives ille epulo, qui ex Spe videbatur præcavere fratribus, ne damnarentur.

Respondetur, licet in damnatis sit Fides acquisita, nullus tamen honestus actus Spei acquisita, sicut neque alius honestus in illis esse potest, eo quod juxta communem Theologorum sententiam, nullum congruum auxilium damnatis ad bene operandum conceditur, ut cum alijs affirmat Valquez 1. parte, quæst. 64. art. 3. d. 141. Deinde, & præcipue, cum sciant pœnam suam fore æternam, non possunt apprehendere bonum illud proprium futurum, neque etiam id sperare Spe acquisitâ, ex quocumque motivo. Si verò beatitudo aliorum esset objectum Spei ut aliorum, ex hac parte non deficeret Spes in damnatis, supra tamen probavimus bona aliorum non esse objectum Spei, nisi ut aliquo modo nostra, quod nihilominus in damnatis locum habere non potest.

Non tamen implicat, quin per divinam potentiam in damnatis reperitur Spes quoad habitum; imo si Deus damnato alicui revelaret eum esse ab illo statu aliquando liberandum, elicere posset actum Spei, quo speraret suam beatitudi-

nem, sed in hoc casu non esset proprie damnatus. Ad id quod de antiquâ Traiani fertur precibus Divi Gregorii ex inferno liberatâ, respondet Divus Thomas in additionibus ad quæstionem 71. art. 5. ad 5. Traianum non fuisse verè damnatum, sed ejus animam speciali privilegio propter preces Divi Gregorii prævias, fuisse post mortem in loco aliquo detentam, donec precibus suffis ad vitam revocaretur, ut penitentiam ageret. Quod etiam de alijs, quorum animæ à nonnullis liberatæ dicuntur ex inferno, afferendum.

Multò tamen verior est eorum sententia, qui hujus rei difficultatem disquirentes, hanc de Traiano historiam non modò ut commentum rejiciunt, & falsitatis clarè arguunt, sed ut errorem etiam damnant: ita Canus 11. de locis, c. 2. Soto in 4. dist. 45. quæst. 2. art. 2. Medina 3. parte, quæst. 52. art. 6. Bellarminus tom. 2. controvert. 3. de purg. lib. 2. cap. 8. Suarez 3. parte, Tom. 2. dist. 43. Sect. 3. §. Ad alia verò exempla: Valentia 3. parte, d. 11. quæst. 1. p. 2. & 2. d. 3. quæst. 2. p. 8. Victoria relect. 1. qui eam dicit esse fabulam, fide indignam: Denique illam refutat Baronius Tomo. 2. Annalium, in fine imperii Traiani, & latius Tomo 8. anno Christi 604. & Gregorii, decimo quarto: apud quos, qui hanc historiam curiosius addifcere cupiunt, fusè relatum & rejectam videre possunt.

SECTIO TERTIA.

An Deus alicui revelare possit suam
damnationem?

DIVUS Bonaventura in 1. dist. 48. disp. 1. circa literam, & Altifio. apud Valentiam hic, quæst. 4. punct. 1. negant: quibus favere videntur D. Thomas in 1. dist. 48. q. 1. a. 2. ad 2. ubi ait id esse quasi impossibile: Gregorius ibidem, & Gabriel quæst. 68. hac de re sunt dubii. Denique Valentia quæst. de Spe, p. 4. ad 3. tunc saltem ait implicare prædictam revelationem, quando simul revelaretur damnationem esse futuram propter ultimum peccatum desperationis. Alios refert Bannez infra quæst. 22. ubi pro utrâque parte plures rationes congerit.

Probatur primò: Quia Deus non potest revelare alicui peccatum futurum, ab ipso committendum; ergo nec suam damnationem, quæ futura est propter peccatum: Antecedens probatur, si enim alicui revelaret peccatum furti exempli gratia, sequeretur hæc implicatio, quod teneretur ille non furari, quia est peccatum, & teneretur furari, ne scientia Dei redderetur fallibilis; & quilibet tenetur ad id, quod est necessarium ut scientia Dei impleatur.

Confirmatur primò: Deus siquidem non potest hominem in eum statum adducere, ut nequeat non peccare, sed hoc faceret per talem revelationem, ergo: Patet minor, si enim credat revelationem esse certam, ut debet, oppositum apprehendet ut impossibile; ergo non poterit ad id ita apprehensum, actu efficaci media applicare, quod tamen requiritur, ut peccatum illud ulimum evitet, propter quod revelatur futura damnatio. Dices poterit oblivisci hujus revelationis, & hoc modo liberè peccare. Respondet, verum quidem id esse, sed hoc est per accidens,

Quid de ani-
mâ Traiani
sentias S.
Thomam.

V.
Alii hanc
de Traiani
animâ hi-
storiâ, ut
commenti-
tiam regi-
ciunt.

Eam clarè
refutat Ba-
ronius.

I.
Primo sci-
entia dicit,
non posse
Deum cul-
quam suam
revelare
damnatio-
nem.

II.
Ratio est
primò, quia
hinc teneretur
quis ad
contradictio-
ria.

III.
Præterea se-
queretur, in-
quisunt, ho-
minem illum
non posse non
peccare.

accidens, cum jam apposita fuerit causa per se sufficiens ad necessitatem, licet per accidens non habeat effectum, quod videtur cum divinâ bonitate pugnare.

IV. Confirmatur secundò: Talis namque licet in sensu diviso revelationis possit beatitudinem obtinere, hic & nunc tamen certò scit eam non esse futuram, ergo circa illam non potest habere actum efficacem desiderii vel Spei; nec enim sperare quis potest, quod certò scit se non obtenturum, ergo circa ipsam cadet de Spe suâ necessariò, ac desperabit, & consequenter desperatione non liberâ, cum tamen revelatio sit propter ipsam desperationem, ut propter peccatum finale. Deinde, talis revelatio esset actus otiosus, cum nullus finis honestus esse possit ad eam faciendam. Confirmatur: Deus quippe nulli suadere potest ut desperet, ergo nec illi revelare suam damnationem, consequentia patet, multo enim magis inclinaret ad desperationem illa revelatio quàm consilium, cum ex eâ certò sciret omnes suos conatus esse frustraneos.

Sicut insuper nullum honestum esse hujus revelationis finem.

V. Opposita tamen sententia communior est inter Theologos, quam expressè tenet D. Thomas quæst. 23. de voluntate, art. 8. ad 2. ubi ait, quamvis de potentiâ absolutâ Deus possit alicui revelare suam condemnationem, non tamen de potentiâ ordinariâ, juxta quæ intelligendus est loco citato pro priorè sententiâ, quod scilicet nemini de factò, & juxta potentiam ordinariam reveletur. Idem docet Suarez hic, tractatu 2. Disp. 2. Sectione secundâ, Coninck hic, Disputatione 20. dub. 12. num. 93. de peccatore, non de justo.

VI. Conclusio: Non implicat de potentiâ absolutâ revelari alicui suam damnationem, & peccatum speciale, etiam desperationis, propter quod damnandus sit, idque revelatione absolutâ, & non tantum comminatoriâ.

VII. Probatur primò: Nulla enim hac in re est implicatio, nam quod homo ille commissurus sit tale peccatum, propter quod sit damnandus, est quædam veritas, quam Deus novit, ergo non est cur nequeat eam revelare, sicut alias veritates revelat, vel etiam cur non possit hoc ipsi damnando, sicut aliis revelare. Secundò: Non repugnat revelari actum meritorium futurum salvâ illius libertate, nec repugnat alicui revelari quod sit confirmatus in gratiâ, aut prædestinatus, sicut revelatum fuit Beatissimæ Virgini, & ex multorum sententiâ, Apostolis, ergo nec repugnat revelari peccatum futurum, & propter illud damnationem. Confirmant hoc aliqui, quia existimant Antichristum certò præciturum suam damnationem, in sacris literis revelatam, & peccata, quæ commissurus est, ex iisdem intellecturum.

VIII. Ad primam rationem in contrarium respondeo rectè posse revelari condemnationem, quamvis non reveletur particulare peccatum. Deinde adhuc revelato in particulari furto verbi gratia tenetur id non committere, nec enim tenetur quis ad omne id quod est necessarium, ut impleatur scientia Dei, quando id quod est necessarium antecedit ipsam scientiam, quale est peccatum, quod est prius quàm scientia, imò ut impleatur scientia peccati futuri liberè à me committendi, necessarium est, ut possim & teneat illud vitare, quia scientia Dei est cognitio peccati liberè à me committendi, & cum potestate illud vitandi.

IX. Ad primam confirmationem nego minorem; non enim Deus, sed ille se in statu tali ponit, P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

ponens liberè objectum talis præcognitionis, & illud peccatum non est absolute vitatum impossibile, sed solum ex suppositione, quam tollere in ejus fuit potestate, quod sufficit ad peccatum. Ad secundam confirmationem concessis omnibus usque ad ultimam consequentiam, ea negatur, adhuc enim homo ille maneret absolute liber in ordine ad desperationem, & teneretur præcepto negativo Spei; nam quod quis sciat se aliquid non adepturum, & frustrandos conatus suos, non infert necessitatem absolutam desperandi, imò nec moralem, quia potest suspendere actum, licet hæc revelatio præbeat aliquam occasionem; suppositâ hominis fragilitate.

Deus per hanc revelationem non adducit hominem in eum statum, in quo nequeat non peccare.

Nec ex hoc sequitur ulla in Deo injustitia, Deus namque justè constituere potest hominem in circumstantiis, in quibus scit illum ex suâ malitiâ vel fragilitate peccaturum infallibiliter, ad hoc etiam inducentibus eum dictis circumstantiis, ergo similiter suam poterit damnationem alicui revelare, quamvis prævideat eum inde sumpturum occasionem desperandi: sicut damnatos æternis ignibus addicit, quos novit occasionem eis futuros Deum blasphemandi.

X. *Alia multa istiusmodi facere potest Deus, ergo & revelare damnationem.*

Ad id quod addebatur, revelationem scilicet illam fore otiosam, nego antecedens, possent namque Deus illius revelationis plures fines habere, ut ad ostendendum suum dominium, vel præscientiam futurorum, vel ad puniendum aliquem, & timorem aliis incutiendum, &c. Ad confirmationem negatur consequentia, qui enim consulit desperationem, determinatè inclinatur ad peccatum, intendendo & suadendo ut fiat, quod est intrinsicè malum, at verò qui damnationem revelat, solum enuntiat veritatem illam, non tamen ullo modo intendit, neque determinat ad desperationem.

XI. *Variis sunt fines honesti, ob quos potest Deus alicui suam damnationem revelare.*

SECTIO QUARTA.

An cui facta esset revelatio damnationis possent ac teneretur sperare Beatitudinem?

PARTEM negantem, quod scilicet talis homo nec teneretur. nec possent elicere actum Spei, tenet Major in 3. dist. 36. quæst. 3. Vega lib. 9. in Trident. cap. 38. & Aragon supra, §. His non obstantibus, conclusione primâ, Valentia quæst. 4. de Spe, punct. 1. fine. Coninck hic, Disp. 20. dub. 13. Suarez verò tract. 2. d. 2. f. 2. dicit eum non teneri ad sperandum, non tamen posse desperare, & multi ex recentioribus, qui omnes in eo convenire videntur, quod licet talis non obligetur præcepto affirmativo, ob statim dicenda, teneri tamen negativo, quia desperatio secundum se est actus intrinsicè malus, & potest quis actum illum suspendere, ergo tenetur, & præceptum negativum semper obligabit, non affirmativum.

I. *Prima sententia ait hominem illum nec posse, nec teneri elicere actum Spei.*

Probatur primò: Talis namque apprehendit beatitudinem ut sibi impossibilem, ergo non potest in illam tendere per actum Spei, qui non versatur nisi circa bonum, saltem æstimatum possibile, conatus enim efficax, cujusmodi est Spei, tendere nequit in impossibile cognitum ut impossibile. Confirmatur: quia maximè cadit animus sperantis, quando certò scit conatus suos frustrandos, quod hic certò sciret, ergo.

II. *Probatur hæc sententia, quia ille beatitudinem apprehendit ut sibi impossibilem.*

P. 3. Secundò

TOM. II.

III.

*Nullus licet
velle potest
contrarium
voluntati
divina.*

IV.

*Secunda sen-
tentia docet
hominem il-
lum posse
& teneri
sperare.*

V.

*Ratio ho-
rum an-
rum est, quia
adhuc bea-
tudo est
huic homini
per auxilia
supernatu-
ralia possibi-
lia.*

VI.

*Secundo pro-
bantur quia
revelatio
non tollit li-
bertatem,
nec indiffe-
rentiam ad
sperandum.*

VII.

*Tertia sen-
tentia docet
hominem il-
lum post re-
velatam
damnationem
posse
non tamen
teneri spe-
rare.*

Secundò probatur: Quia nemo potest licet velle oppositum eius, quod Deus vult, sed in casu posito Deus vult illius damnationem, ergo ipse non potest per actum Spei efficaciter velle oppositum.

Secunda tamen sententia, quòd scilicet possit, & teneatur sperare, sicque obligetur præcepto Spei, tum affirmativo, tum negativo tenet victoria, Azor. lib. 2. cap. 21. quæst. 3. Lorca d. 28. quando condemnatio faciendâ esset ordinario modo, nempe propter culpas hominum, non autem si Deus exercere vellet potentiam absolutam, & subtrahere auxilia, etiam sufficientia, sicut posset, cum liberè ea det, idque alicui revelaret.

Fundamentum est primò: Quia adhuc homo ille est liber, & per auxilia sufficientia, quæ Deus illi non denegabit (ut ipse etiam credere tenetur) consequi potest beatitudinem, & in gratiâ decedere: neque enim Deus vult absolutè illius damnationem, sed tantum supposito peccato finali, imò vult absolutè eum salvare, si per ipsum non steterit, ergo potest sperare finalem gratiam, & futuram beatitudinem, siquidem hæc omnia possibile sunt per auxilia sufficientia, & sperare etiam poterit, si faciat quod in se est, ea de facto futura.

Secundò probatur: Etiam si enim alicui fiat revelatio de violatione alicujus præcepti, ut facta est Divo Petro à Christo, adhuc tenetur eo præcepto, Divus Petrus, verbi gratia tenebatur Christum non negare, ergo similiter suppositâ revelatione de æternâ damnatione, adhuc vim suam habebit præceptum de sperandâ beatitudine, & aliis donis per se ad eam requisitis, cognitio enim futuritionis objecti non tollit, ut dixi, libertatem & indifferentiam ad oppositum.

Tertia denique sententia quasi media est, huiusmodi hominem posse sperare suam beatitudinem, non tamen ad id teneri, imò non peccaturum, etiam si desperaret, intellige non per actum positivum, quo sentiat Deum non habere misericordiam ad eum salvandum, vel nolle ad id præbere auxilia, hic enim actus est intrinsicè malus, Deoque summè injuriosus, nec potest non esse peccatum, sed negativè, pro cessatione scilicet ab actu sperandi, quod est desistere à prosecutione beatitudinis, quamvis etiam habeat actum positivum volendi desistere.

SECTIO QUINTA.

Resolvitur questio circa Spem, vel desperationem in eo cui facta esset revelatio damnationis?

I.

Cui facta esset sua damnationis revelatio, ab omni actu Spei non eximeretur.

Dati in eo potest actus Spei resistere.

PRIMA conclusio: Factâ tali revelatione, adhuc is cui fieret non deobligaretur omnino à præcepto affirmativo Spei, saltem in ordine ad auxilia sufficientia ad rectè vivendum usque ad finem vitæ. Probatur ex communi & verâ doctrinâ, quam latè probat Vasquez supra, n. 15. videlicet posse talem hominem velle impedire suam damnationem usque ad finem vitæ, imò non minùs, ad hoc teneri, quàm teneatur ad finem usque vitæ benè vivere, ad quod certum est eum teneri. Ex quo satis constare potest conclusio, nam ut quis teneatur rectè vivere usque

ad finem vitæ, necessaria sunt auxilia gratiæ sufficientia non modò possibile, sed etiam futura à Deo, cum sine his benè vivere non posset, ergo saltem respectu illorum auxiliorum, potest esse actus Spei, sicut & circa vitiationem peccati.

Secunda Conclusio: Cui facta est ejusmodi revelatio certa & absoluta, si sit memor revelationis, non tenetur amplius præcepto affirmativo, quoad actum sperandi beatitudinem, aut finalem gratiam, vel auxilium efficac ad ista, imò neque potest ea sperare: ita Valentia q. 4. punct. 1. Suarez 4. p. 1. & Coninck citatus, & alii.

Probatur: tali enim factâ revelatione non potest quis sperare beatitudinem, vel finalem gratiam; ergo non tenetur: consequentia est manifesta: Antecedens probatur, per illam namque revelationem tollitur objectum formale Spei respectu beatitudinis, & consequenter circa finalem gratiam, & auxilium efficac ad ipsam, quæ necessariò connexa sunt cum beatitudine. Hoc etiam antecedens patet ex supra dictis, ubi ostendimus objectum Spei non solum esse quid possibile (quod contendunt adversarii sufficere ad Spem, licet sciatur de facto non futurum) sed etiam futurum à Deo, seu quod prudenter creditur futurum, positâ autem tali revelatione, neque est futura, neque potest prudenter crediti futura, cum sciatur certò non futura, ergo.

Confirmatur: Actus quippe Spei de se est actus efficax, & fertur in objectum prout hic & nunc sub his conditionibus futurum, sed actus efficax non potest tendere in id quod solum judicatur possibile, nisi etiam prudenter judicetur futurum; ergo actus Spei verari non potest circa beatitudinem, factâ revelatione futuræ damnationis, & negationis beatitudinis.

Tandem quia conficius suæ reprobationis, eodem modo se habet ad suam Beatitudinem, quod nos nunc ad reprobos in confuso, seu in communi: sed nos non possumus sperare vel efficaciter desiderare reprobis Beatitudinem; ut enim ait D. Augustinus lib. 21. de Civitate Dei, cap. 23. homo sperare certò sciremus qui essent reprobi, non possemus pro æternâ eorum salute orare, & lib. 11. de Genesi ad Literam, cap. 11. & 18. propter hanc causam dixit Angelum non præcivisse suam reprobationem futuram, quia alioquin non potuisset perseverantiam sperare: & idem docuit de primo homine: Divus etiam Anselmus de casu diaboli, cap. 21. eandem rationem reddit; ergo talis homo circa illam habere nequit actum Spei efficacem.

Ad argumenta secundæ sententiæ, Sectione præcedenti posita, quæ sola contra nos faciunt: Ad primum respondeo, concedendo antecedens, & negando consequentiam, quia quicquid sit de possibilitate simpliciter Beatitudinis factâ revelatione, jam probatum est illâ suppositâ non posse eam judicari probabiliter futuram, quod tamen requiritur ad objectum Spei, ut nimirum saltem tale existimetur, licet de facto non sit futurum, nec potest quis sperare se in hoc casu facturum quod in se est, cum certò sciat se liberè illud nolle, & quod per ipsum stabit; atque ita quamvis Beatitudo sit possibilis, & consequenter possit obtineri, & efficaciter intendi, nisi ipse vellet non intendere, de facto tamen non poterit, in sensu enim composito quod nolit & ipse certò sciat se nolle, consequenter est impossibile ut simul velit.

Cum

VI. Cum possibile sit ante- cedente re- pugnari potest impossibilitas conse- quens.

VII. Hac impossi- bilitas liberè ab eju- vol- untate de- pendet.

Possibilitas simpliciter non supponit, sed præcedit sensum compo- situm quod nolit inten- dere beati- tudinem, & quod ipse hoc certò sciat.

VIII. Inter reve- lationem violationis aliorum præceptorum, & reve- lationem dan- nationis la- ta est dispa- ritas.

IX. Cui omnes violationis præcepti ali- enjus cir- cumstantia revelantur, si præceditur revelatio- nis, videtur non posse spe- rare.

Revelatio- nis hunc non recordaba- tur D. Pe- trus.

X. Quamvis habeat aliã cognitionem, in his tamen circumstan- tiis dirigere eum non po- test ad actum Spei elicien- dum.

Cum ergo facta hac suppositione, sit impossi- bile ut re ipsa hoc obtineat, est etiam impossibile ut in intentione & spe efficaci perseveret; ea enim perseverante obtineret, & vellet quod scit fore ut non velit, quod est implicatorium; ergo cum possibilitate obtinendi in sensu diviso, stat impos- sibilitas de futuritione re ipsa, & consequenter in actu sperandi, præsertim cum qui est aliquid obtenturus, ipsemet liberè quidem, certò tamen sit positurus contradictorium, & hoc ipse sciat.

Ad hoc verò ut simpliciter aliquid dicatur pos- sibile ab illo obtineri, sufficit quòd impossibilitas quæ illic reperitur, liberè ab ejus voluntate dependeat, quam simpliciter possit retractare, licet certò sciat se non retractaturum; scientia enim de futuritione objecti non tolleret libertatem circa illud, & ita possibilitas simpliciter non præsupponit, sed potius præcedit sensum compo- situm, nam supposito quod nolit non potest velle, actus autem sperandi in tali casu præsupponit revelationem, & hæc sensum compositum quod nolit tanquam objectum quod enunciat, & conse- quenter repugnat revelationi, non sic autem possibilitas simpliciter. Et per hæc cessant quæ à quibusdam Recentioribus contra hanc conclu- sionem objiciuntur.

Ad secundum concessio antecedente negatur consequentia; adhuc enim supposita revelatione violationis aliorum præceptorum non tollitur possibilitas implendi illa, quia neque tolluntur eorum objecta, neque auxilia sufficientia ad illa exequenda, quæ tantum requirit præceptum ut obliget: at verò per revelationem futuræ dan- nationis tollitur objectum formale Spei circa Beatitudinem, quod speciale est virtutis Spei, & præceptorum ejus.

Secundò fortassis dici posset, & magis confor- miter ad præcedentia, si omnes circumstantie violationis illius præcepti, temporis præsertim, seu instantis in quo violandum est præceptum, revelentur, dici, inquam, fortassis posset, si is cui facta est illa revelatio, sit illius tunc memor, non posse eum sperare fore ut tentationem illam superet, cum certissimè sciat se illam tunc non su- peraturum: Sanctus Petrus verò dum peccaret, non recordabatur revelationis, unde post nega- tionem de eo dicit Evangelista, & recordatus est Petrus, &c. ratio est, quo pacto enim ad illud faciendum conari efficaciter quis potest, cum certò ei constet, imò fide divinâ credere debeat omnes suos conatus hac in parte fore irritos.

Dices: Habet simul aliam cognitionem, nempe de impletione præcepti, hæc ergo ipsum dirigere potest ad illud implendum. Distinguo consequens, dirigere eum ad hoc potest in sensu diviso revelationis, concedo consequentiam, ex vi enim hujus cognitionis nil in eo ponitur eum impediens aut retardans ab impletione præcepti, dirigere eum potest ad implendum præceptum in sensu composito memoriæ revelationis; nego consequentiam, ob rationem jam sæpius positam. Sicut si quis haberet cognitionem, ex se indiffe- rentem ad aliquid faciendum aut vitandum, & simul prædeterminationem physicam, cognitio illa in sensu diviso prædeterminationis esset indifferens non tamen in sensu composito. Idem ergo esse videtur in præfenti, nulla enim præde- terminatio magis rei alicujus effectioem impe- dire videtur, quam hæc revelatio impedit imple- tionem liberam præcepti. Nec refert quod præ- determinatio sit quid physicum, memoria autem

revelationis quid intentionale; non enim est du- bium quin aliquid intentionale efficacissimè ad aliud determinate possit, ut visio beatifica effi- cacissimè determinat ad amorem Dei beatificum.

SECTIO SEXTA.

An Spes in beatis esse possit quoad actum?

ANTE omnia distinguere in hac materiâ oportet objecta, in ordine ad quæ dicun- tur versari posse actus Spei: Primò circa beati- tudinem ipsam essentiali animæ: Secundò circa ejusdem continuationem: Tertiò circa gloriam corporum: Quartò circa beatitudinem & bona aliorum.

Prima conclusio: Non est in Beatis proprius actus Spei circa beatitudinem suam essentiali: hæc communis est D. Thomæ, omniumque ejus interpretum sententia, quam de Fide putat Ban- nez propter illud ad Romanos c. 8. v. 24. *Quæ enim videt quis quid sperat, & Spes quæ videtur non est spes:* circa quem locum Patros communiter docent intendere Apostolum Spem versari circa bonum nondum possessum à sperante.

Probatur primò ratione ejusdem Apostoli, de conceptu enim actus sperandi est, ut versetur cir- ca Deum bonum nostrum possibile, & arduum, ac proinde ut objectum illius sit futurum, & non- dum possessum; unde actus Spei præsupponit actum desiderii, imò est aliquo modo desiderium, ut supra dictum est, ergo eo ipso, quòd beatus jam possideat tale bonum, sicut non potest illud desiderare, ita neque sperare.

Secundò probatur ex Divo Thoma: de ratio- ne siquidem beatitudinis est, saltem velut quod- dam illius complementum, ut per ipsam quiescat appetitus, at circa bonum speratum non quiescit, ergo in tali bono non consistit beatitudo, cum sit contra ejus naturam, ut non sit de bono cer- to, & inamissibiliter possesso, ergo si beatus ha- beret actum Spei circa beatitudinem, non esset planè beatus, cum nondum esset quietus ejus animus, sed cum aliquâ adhuc sollicitudine. Quæ rationes probare videntur, etiam de potentiâ ab- solutâ quoad actum stare non posse actum Spei simul cum visione beatâ, quandoquidem hæc petat bonum præfens ac fatians, sicque posses- sum, Spes verò bonum futurum, & movens ad sui desiderium.

Dices: Beati sciunt beatitudinem sibi de po- tentiâ absolutâ posse auferri, ergo sperare pos- sunt, de bonitate divinâ, & ex ipsorum meritis sibi esse restituendam. Respondeo negando conse- quentiam, in ipsa enim visione beatâ vident de- cretum Dei, quo statuit se non usurum tali po- tentiâ absolutâ, atque adeo non possunt elicere actus Spei circa illius recuperationem.

Secunda conclusio: Non est etiam in beatis, nec esse potest actus proprius Spei circa conti- nationem suæ beatitudinis: ita Divus Thomas hic, art. 2. ad 2. & cum eo interpretes com- muniter, cujus rationem hanc ipse assignat, quia beati eo ipso quòd Deo fruuntur, efficiuntur quodammodo participes æternitatis, quæ excedit omne tempus, atque adeo continuatio bea- titudinis non diversificatur per præfens, præteri- tum, & futurum, & consequenter neque de illâ

I. *Varia in hac questione distinguenda sunt ob- jecta.*

II. *Beati respon- dit Beati- tudinis sua ef- fentiali non habent pro- prium actum Spei.*

III. *Ratio est quia Spei versari de- bet circa bonum ar- duum.*

IV. *De conceptu beatitudinis est, ut in aâ animus quiescat.*

V. *In visione beatâ videt Sancti Deum non usurum potentiâ ab- solutâ ad de- struendam beatitudi- nem.*

VI. *Beati actum Spei non eli- ciunt circa continuationem suam beati- tudinis.*

TOM. II.

possunt beati habere Spem. Confirmatur ab ali- quibus, de ratione quippe beatitudinis, est per- petua duratio, ut docet Divus Thomas 1. 2. q. 5. art. 4. & hoc sciunt beati, ergo, inquit, con- tinuatio illius, seu perpetua duratio non potest esse objectum Spei.

VII. *Dicitur multi dari jam in beatis pro- prium actum Spei circa gloriam corporis futu- ram.*

Circa beatitudinem verò corporum, Utrum ante resurrectionem sit in illis Spes talis resurre- ctionis ad gloriam: Affirmant aliqui esse in iis veram & propriam Spem: ita Suarez Tomo 1. in 3. parte, quaest. 7. art. 4. qui idem sentit de Christo quoad gloriam sui corporis, & Vasquez ibidem, Disp. 43. cap. 2. quoad actum Spei, de quo hic est sermo. Ratio potissima est, quia gloria corporis ante resurrectionem est bonum beatorum futurum à Deo, ergo est verè objectum Spei, cum non appareat quid præterea desit, ergo circa hujusmodi objectum rectè versari poterit Spes.

VIII. *Nec certitudo futuritatis illius obstat in- quunt, pro- prium actum Spei.*

Si dicas, ideo non posse esse in beatis hujus- modi actum Spei circa dictum objectum, quia respectu beatorum deficit in illo ratio ardui, eo quòd certi sint de eà gloria futurà, cum suppo- sità beatitudine animæ, hæc necessariò sequatur, ut supra dicebamus, utpote ex naturà rei illi debità. Contra est, tum quia non obstat certitudo, ut de confirmatis in gratià diximus, unde neque Christo ex hoc capite certitudinis, etiam evidētis, negandus est actus Spei, sicut nec negatur animabus purgatorii, ut benè Vasquez ter- tià parte, quaest. 43. tum etiam quia posità bea- titudine animæ posset Deus negare eam corpori, & suspendere concursum particularem, quo liberè ad ejus resurrectionem concurrat, ergo non est ita necessariò connexa, ut nequeat separari. Quæ sententia quamvis videatur probabilis, dici tamen debet hos actus procedere à virtute Charitatis propriæ, ut postea latius declarabitur.

Ratione cer- titudinis nec confirmatis in gratià, nec anima- bus in Pur- gatorio ne- gatur Spei.

IX. *Actus quo beati cupiūt alius beati- tudinem, non est pro- prius actus Spei.*

Circa beatitudinem aliorum, supra probatum est Sectione primà, non posse esse propriè actum Spei, eo quòd objectum hujus virtutis esse ne- cessariò debeat bonum proprium: actus ergo, quibus aliis desideramus beatitudinem sunt actus Charitatis: & idem dicendum de actu, quo beati sibi cupiunt continuationem beatitudinis, si habeant hujusmodi actum, esse scilicet actum charitatis erga seiplos propter honorem Dei, ex quo motivo omnia in patrià amantur. Idem etiam de his omnibus dicendum existimo de Christo.

Operationes hujusmodi sunt actus Charitatis.

SECTIO SEPTIMA.

An in Beatis sit habitus Spei?

I. *In Beatis evacuatur plane habi- tus Spei.*

QUAMVIS nonnullos ex Theologis asseren- tes videam habitum Spei manere in patrià, ob auctoritatem tamen Sanctorum Patrum id, ut videbimus, passim negantium, dicendum non manere, sed evacuari omnino Spem in beatis etiam quoad habitum: ita Divus Thomas hic, art. 2. ad 3. ubi ait beatos in patrià non sperare gloriam viatorum per virtutem Spei, sed magis ex amore Charitatis: & ad quartum reddit rationem, cur non habeant virtutem Spei ad spe- randum gloriam corporis. Illum sequuntur Ban- nez, Aragon, & Lorca hic, d. 7. num. 2. & Caietanus 3. parte, quaest. 7. art. 4. ubi negat Christo habitum Spei (eadem verò, imo major est ratio de cæteris beatis) ad gloriam corporis

Hæc senten- tia est The- ma, & alio- rum.

sperandam, tenet Albertus Magnus, Divus Bo- naventura, quaest. 2. art. 2. & alii.

Probatur conclusio primò, & præcipuè testi- moniis Sanctorum Patrum, inprimis S. Augu- stini Tomo 3. lib. 1. de Doctrinâ Christianâ, cap. 29. ubi docet in patrià non manere Fidem & Spem: ex quo Beda in illa verba capitis 13. primæ ad Corinthios: *Nunc manent Fides, Spes, &c.* Quid, inquit, Spes erit ibi (in patrià scilicet) non erit jam Spes, quando erit res, etenim ipsa spes peregrinationi necessaria est, cum venerimus in pa- triam, tenebimus etiam rem, & spes non erit. San- ctus Chrysostomus Homiliâ 34. in eundem lo- cum: *Cessat, inquit, Fides & Spes, quando ad- venerint bona credita & sperata.* Divus Anselmus ibidem: *Fides cessabit, & Spes finem habebit, sola verò Charitas perseverabit.* Quibus testimoniis constat Patres hos idem ferre iudicium de Fide ac de Spe, quod scilicet sicut illius habitus non manet, ita nec maneat habitus Spei. Unde hæc conclusio eisdem rationibus probari poterit, qui- bus hoc idem de Fide à nobis probatum est su- pra, Disp. 19. Sectione secundâ.

II. *Auctoritate Patrum ostenditur non dari ha- bitum Spei in Beatis.*

Item docent sancti Patres de habitu Spei in pa- tria, quod de habitu Fidei.

Deinde probatur ex illo primæ ad Corinth. 13. vers. 13. *Nunc, id est in hac vitâ, ut communi- ter intelligitur, manent Fides, Spes, Charitas:* hæc verò major ibi dicitur, quia nunquam exci- dit, etiam si alia evacuentur, ut docent Patres citati cum Glossâ ibidem, & S. Augustino Ser- mone 53. de Tempore, ubi sic ait: *Ideo Charitas major Fide & Spe, ab Apostolo dicitur, quia illis recedentibus, ipsa sola manebit.*

III. *Hoc ipsum quoad habi- tum Spei ex sacris Literis ostenditur.*

Dices D. Paulum & Patres non de habitibus loqui, sed de actibus harum virtutum, & spe- ciatim de actu sperandi gloriam animæ, hæc enim est, quæ habetur & videtur, & ita non speratur, quæ autem non habentur, sperari possunt. Propter hoc rectè advertit Vasquez excessisse in cen- surâ Carthusianum, dum ex locis citatis dicit no- stram sententiam esse omnino certam, & de Fide.

IV. *Respondet aliqui Apo- stolum, non de habitibus loqui, sed de actibus.*

Contra tamen hanc solutionem est primò, quia absolutè & universaliter illud asserit Apo- stolus, si autem de actu tantum hoc intelligen- dum sit, verificari non posset respectu parvulo- rum, qui susceptis per baptismum habitibus ante usum rationis translati sunt ad beatitudinem: ut igitur universale sit illud dictum Divi Pauli, in parvulis saltem intelligendum erit de habitibus, cum non fuerint capaces actuum, ergo in adul- tis etiam, quia eadem est in utrisque ratio. Sec- undò, quia verbum manet, propriè significat donum habituale per modum permanentis, non verò per modum actus transeuntis. Deinde di- cit illas tres virtutes nunc manere, Charitatem verò nunquam excidere. Quod si de actibus sit sermo, verificari in rigore propriè non potest, cum actus illarum virtutum in hac vitâ non semper manent, atque adeo nec de Charitate veri- ficari poterit, quod nunquam excidat, cum il- lius actus sæpè non existat, sed interrumpatur ac corrumpatur.

V. *Est contra, hoc enim in parvulis saltem in- telligendum est de habi- tibus.*

Aliunde ostenditur dictum illud D. Pauli non esse ac- cipendum de actibus.

Urgebis: Habitum etiam harum virtutum in hac vitâ sæpè corrumpi in peccatoribus, & infi- delibus, & tamen dicuntur manere, ergo hoc non obstante intelligendum illud est de actibus. Contra: Prædicti namque habitus in iustis, qui nunquam in Ecclesiâ deerunt, semper manent, & in eis nunquam excidit Charitas, neque in hac vitâ, neque sequente, atque ita absolutè in ri- gore verificantur verba Divi Pauli, de habitibus in hominibus iustis, eo sensu, quo in omnium sententiâ

VI. *Dicitur, ha- bitum etiam virtutum habitus sapè in hac vitâ corrumpuntur.*

sententiâ verificari debet, quod *charitas nunquam excidit*, nempe in omnibus, sed in beatis tantum, at verò si de actibus sit fermo, non possunt in rigore verba illa verificari, quod scilicet in aliquibus maneat tres illæ virtutes, & nunquam excidat Charitas.

VII. *Virtutis declaratur quomodo, non de habitibus loquatur Apostolus.*

Tertio probatur, quia cum certum non sit utrum idem omnino actus Charitatis specie maneat in viâ & in patriâ, & tamen certum esse debeat juxta Divi Pauli sententiâ, illam eandem Charitatem, quæ in hac vitâ manet, in patriâ etiam manere, dicendum necessarîo est non loqui Apostolum de actibus tantum, sed etiam de habitibus, eo vel maxime quod nomen virtutis, per se positum, habitum potius significet, quam actum. Si qui autem Patres, ut Irenæus & Tertulianus innuant interdum Spem manere in beatis, cum idem de Fide doceant, interpretandi eodem modo sunt quo de Fide, quod scilicet vel loquantur de Spe objectivâ, vel juxta vulgarem & impropiam significationem Spei.

VIII. *Obicit Beati gloriam corporis sibi sperant, & gloriam essentialem viatoribus.*

Pro contrariâ tamen sententiâ arguitur primò: sperare etenim gloriam proprii corporis, & gloriam animæ alterius non repugnat cum statu beatitudinis; ergo Beatus elicere potest aliquos actus hujus virtutis, & consequenter habebit habitum illius qui necessarius est ad actus connaturaliter eliciendos. Respondetur ex D. Thoma artic. 3. ad tertium, posse Beatos aliquo modo sperare viatoribus beatitudinem mediâ charitate, ut dixi supra, hæc enim versari potest circa objectum Spei ut circa quid materiale intuitu sui objecti formalis, propter bonitatem scilicet Dei in se, unde hoc actu Deum ut bonum suum amant, & in eo delectantur: desiderant etiam gloriam corporis, actu quo se suaque omnia propter Deum amant, non autem ex motivo Spei, ut patet etiam in viâ in viris perfectissimis, qui juxta concilium D. Bernardi non utuntur illo motivo concupiscentiæ, sed charitatis potius in amando gloriam. Unde Beati, qui à visione Dei ejusque perfecto amore nunquam desistunt, quicquid amant, in ipso & propter ipsum amant, & cupiunt, sicque non ut bonum proprium, sed ut incrementum amoris Dei.

Resp. Beatos ex charitate velle alii beatitudinem.

Quo affectu sibi gloriam corporis desiderant.

Secundò arguitur: delectatio de Deo ut bone à nobis possessio pertinet ad virtutem Spei, sed hæc non potest haberi in viâ, cum nondum possideatur Deus; ergo est actus proprius Beatorum; ergo non solum non repugnat, sed quodammodo necessarium est aliquem Spei actum in Beatis remanere, & propter ipsum habitum. Respondeo: Quamvis perfecta delectatio, quæ de Deo viso habetur, esse nequeat nisi in patriâ, hic tamen aliqua haberi potest juxta illud Psalmi 83. v. 2. *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum*; & Psalmo 36. v. 4. *Delectare in Domino*, &c. utraque autem hæc affectio à charitate & non à spe elicitur.

IX. *Ob. secundo, Gaudium de Deo possessio in Beatis sperare ad Spem.*

Resp. Hunc affectum in Beatis procedere à charitate erga seipsum.

Tertio arguitur ex auctoritate D. Thomæ, tertia parte, quest. 7. art. 4. dicentis Christum Dominum respectu aliquorum, quæ non possidebat Spem habuisse, juxta illud Psalm. 30. *In te Domine speravi*; ergo potest esse spes in Beatis. Respondeo D. Thomam ibi, & articulo 2. ad primum, cum dicit Christum in hac vitâ sperare potuisse gloriam proprii corporis, tantum intendere discrimen respectu aliorum Beatorum, qui non, ut ipse, suis laboribus gloriam corporis jam acquirere debent; non autem vult sanctus Doctor habuisse Christum proprium actum Spei, quod expressè illo articulo quarto negat; sed solum, inquit, ex charitate speravit gloriam proprii corporis, & beatitudinem fratrum suorum.

X. *Quo sensu dicitur Thomæ Christum respectu aliquorum, quæ actu non possidebat habitus Spei.*

Quoad potentiam verò absolutam existimo posse Deum, si velit conservare in Beatis unâ cum visione habitum Spei. Hoc non aliter probandum est, quam quod non implicet, neque habitus Spei in sua entitate impossibilitatem ullam habeat cum visione; de facto tamen non datur ob rationes supra dictas. Addo, etiamsi admitteremus Beatos jam in cælo elicere propriè actus Spei respectu gloriæ corporis, ac Beatitudinis aliorum, non tamen dici deberet eos habere habitum Spei, ob auctoritatem Scripturæ, ac Patrum jam allatam, sed dicendum esset actus illos elici per auxilium Dei extrinsecum.

XI. *Nulla est repugnancia, quo minus de potentia absoluta reperiri in Beatis possit habitus Spei.*

